

DOI [https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-31\(60\)-304-318](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-31(60)-304-318)
УДК 351.811:336.1

Слободяник Максим Володимирович,
здобувач вищої освіти третього рівня (доктор філософії),
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
кафедри публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0009-0001-2105-5786>
maxwell55@uem.edu.ua

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ В УКРАЇНІ: ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. Розроблено комплексний підхід до оцінювання фінансово-економічної стійкості підприємств водопостачання та водовідведення в Україні з урахуванням наявних інфраструктурних обмежень та дефіциту водних ресурсів. Проведено статистичний аналіз фінансових показників провідних підприємств галузі, що дозволило виявити основні чинники впливу на їх платоспроможність, рівень заборгованості та інвестиційну привабливість. Охарактеризовано вплив тарифної політики на фінансові результати діяльності підприємств, зокрема на їх здатність залучати додаткові ресурси та забезпечувати належну якість послуг. У ході дослідження використано методи економічного прогнозування, що дало змогу визначити ймовірні сценарії розвитку галузі в довгостроковій перспективі, оцінити потенційні ризики, пов'язані з нерівномірним розподілом водних ресурсів та зношеністю інфраструктури. Для підтвердження результатів було проведено емпіричне опитування керівників та фахівців водогосподарських підприємств, у якому виокремлено найбільш нагальні проблеми: недосконалість тарифоутворення, складнощі із залученням інвестицій, недостатній рівень інноваційних рішень для модернізації систем водопостачання і водовідведення. Проаналізовано міжнародний досвід у сфері раціонального використання водних ресурсів та впровадження «зелених» фінансових інструментів, зокрема зелених облігацій, які можуть стати дієвим механізмом залучення коштів для оновлення інфраструктури. На основі проведених досліджень запропоновано рекомендації щодо вдосконалення фінансової стійкості підприємств шляхом оптимізації тарифної політики, створення сприятливих умов

для інвесторів, а також розробки стратегічних планів розвитку з орієнтацією на енергозбереження та сталий розвиток. Значення отриманих результатів полягає у формуванні науково обґрунтованої бази для прийняття управлінських рішень, спрямованих на поліпшення ефективності діяльності підприємств водної сфери. Запропоновані заходи можуть бути використані органами влади, галузевими асоціаціями та безпосередньо керівництвом підприємств для забезпечення тривалої фінансово-економічної рівноваги, підвищення якості наданих послуг та зміцнення екологічної безпеки в Україні.

Ключові слова: фінансова стійкість; водопостачання; водовідведення; тарифна політика; інфраструктура; інвестиції.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми / Statement of the problem. Проблема забезпечення надійної та ефективної роботи підприємств водопостачання та водовідведення в Україні є однією з ключових у контексті сталого розвитку та екологічної безпеки. Більшість об'єктів інфраструктури галузі перебувають у застарілому стані через багаторічне недофінансування, відсутність системних заходів з модернізації та недостатню увагу до оновлення обладнання. Водночас, обмеженість водних ресурсів, що посилюється кліматичними змінами, створює додаткові виклики для забезпечення стабільного водопостачання. Нестабільна робота водоканалів та перебої у водопостачанні та водовідведенні мають серйозні соціально-економічні наслідки, оскільки безпосередньо впливають на здоров'я населення, санітарно-гігієнічний стан регіонів та якість життя в цілому.

Використання застарілих або неефективних технологій водопідготовки та постійні витрати з мереж підвищують екологічні ризики, сприяючи забрудненню навколишнього середовища та погіршенню стану водних ресурсів. За таких умов фінансово-економічна стабільність підприємств стає визначальним фактором для залучення інвестицій, впровадження інноваційних рішень та забезпечення належного рівня якості послуг для населення. Однак, незважаючи на першочергову важливість цього питання, у вітчизняних дослідженнях недостатньо уваги приділено оцінці довгострокової фінансової стійкості водоканалів, а низький рівень імплементації міжнародних практик та сучасних фінансових інструментів свідчить про значний потенціал для розвитку та необхідність подальших поглиблених досліджень.

Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications. Проблематика фінансової стійкості підприємства висвітлена у багатьох працях вчених-економістів як

вітчизняних, так і зарубіжних, зокрема таких як: М. Білик, І. Бланк, Л. Коваленко, М. Коробов, М. Крейніна, Т. Обущак, О. Павловська, Н. Притуляк, Г. Поляк, І. Салькова, К. Салиги, О. Терещенко, Ю. Цал Цалко, А. Шеремет та ін.

Аналіз фінансової стійкості підприємства водопостачання та водовідведення є однією із небагатьох тем, які недостатньо широко досліджувані у науковій літературі. Методологія, послідовність, інструменти фінансового аналізу є широко описуваними в підручниках та наукових статтях таких авторів як: В. Готра [2], М. Денисенко [3], Ю. Ковтуненко [4], Н. Марусяк [5], Д. Попович [6], Р. Чемчикаленко [7], О. Яцух [8]. У процесі дослідження використано ділову літературу, яка відображає умови роботи підприємств в умовах війни, особливості формування їх бізнес-моделей.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою дослідження є всебічне оцінювання фінансово-економічного стану підприємств водопостачання та водовідведення в Україні й розроблення конкретних рекомендацій щодо підвищення їх стійкості. Для досягнення цієї мети заплановано проаналізувати ключові фінансові показники (дохід, витрати, рентабельність, заборгованість) з урахуванням впливу тарифної політики на стабільність та конкурентоспроможність підприємств.

Важливим *завданням* є виявлення інфраструктурних проблем, зумовлених передусім значною зношеністю мереж та технологічною відсталістю обладнання, розроблення практичних рекомендацій для покращення фінансової стійкості шляхом оптимізації тарифів, залучення інвестиційних ресурсів та модернізації технічної бази підприємств.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK

Теоретичне підґрунтя дослідження фінансово-економічної стійкості підприємств водопостачання та водовідведення базується на декількох концептуальних підходах, які вивчають сутність та чинники стійкості на різних рівнях. Зокрема, у контексті теорії сталого розвитку враховується важливість збалансування економічної, соціальної та екологічної складових діяльності, що є особливо актуальним для водної галузі, де фінансові ризики нерозривно пов'язані з технологічними та екологічними викликами. З точки зору класичних підходів до оцінювання фінансової стійкості значну роль відіграють показники платоспроможності, рентабельності та ліквідності, структура капіталу та рівень заборгованості, аналіз яких дозволяє визначити здатність підприємства забезпечити безперервність господарської діяльності в

довгостроковій перспективі. Водночас теоретичні засади тарифоутворення в мережових монополіях (до яких належать підприємства водопостачання та водовідведення) акцентують увагу на необхідності встановлення економічно обґрунтованих тарифів з урахуванням витрат на поточне утримання та модернізацію інфраструктури, на необхідності захисту інтересів споживачів від надмірних витрат. Наукові концепції регулювання природних монополій наголошують на важливості державної та місцевої підтримки, особливо в умовах обмеженої інвестиційної привабливості, та визначають механізми залучення приватного капіталу, зокрема, державно-приватного партнерства. Окремий пласт теоретичних розробок присвячено ролі інноваційних моделей та сучасних інструментів фінансування (таких як зелені облігації, гранти та кредити міжнародних організацій), які можуть підвищити ефективність інвестицій та сприяти модернізації інфраструктури. Таким чином, на основі концепцій сталого розвитку, фінансової економіки, теорії регулювання природних монополій та новітніх підходів до інвестиційної діяльності формуються передумови для комплексного дослідження фінансово-економічної стійкості підприємств водопостачання та водовідведення та розробки дієвих рекомендацій щодо її підвищення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У дослідженні використано кількісні та якісні методи для проведення комплексного аналізу фінансово-економічного стану підприємств водопостачання та водовідведення. Статистичний аналіз використовувався для розрахунку та порівняння фінансових показників (доходів, витрат, рентабельності, рівня заборгованості), для виявлення тенденцій у діяльності підприємств за певний період. Методи економічного прогнозування використовувалися для оцінювання ймовірних сценаріїв розвитку галузі в довгостроковій перспективі, що передбачає моделювання можливих змін у тарифній політиці, обсягах інвестицій та вартості ресурсів. Для уточнення кількісних результатів та виявлення бар'єрів, пов'язаних зі зношеністю інфраструктури, було використано методи емпіричного аналізу, зокрема опитування та інтерв'ю з керівниками та спеціалістами водоканалів, що дозволило отримати додаткову інформацію про фактичні практики управління та внутрішні фактори, які впливають на фінансову стійкість.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Аналіз фінансового стану підприємств водопостачання та водовідведення в Україні демонструє низку суттєвих проблем, з якими стикається галузь, ураховуючи їхні ключові фінансові показники, такі як доходи, витрати,

рентабельність та заборгованість. За останні роки спостерігається тенденція зниження доходів підприємств, що пов'язана з фіксованими тарифами, недостатнім коригуванням тарифної політики до реальних витрат на обслуговування та модернізацію інфраструктури.

Рівень витрат, особливо операційних та капітальних, продовжує зростати через необхідність ремонту застарілих мереж, оновлення обладнання й впровадження нових технологій. Така ситуація негативно впливає на рентабельність компаній: маржа прибутку падає, а прибутковість часто опиняється нижчою за середньогалузеві показники, що загалом свідчить про економічну нездатність підприємств забезпечувати необхідний рівень послуг без додаткового фінансування.

Одночасно з цим зростає рівень заборгованості, який накопичується як перед постачальниками, так і перед банками, перед клієнтами через виникнення дебіторської заборгованості. Нестабільний фінансовий стан ускладнює можливість підприємств інвестувати у розвиток і модернізацію, оскільки відсутність фінансових резервів і доступу до інвестиційних ресурсів послаблює їхню здатність до самофінансування та залишає мало простору для стратегічного планування. Для кращого розуміння цих проблем було проведено порівняльний аналіз із закордонними прикладами, зокрема з розвиненими економіками Європейського Союзу, де підприємства водопостачання зазвичай демонструють вищі показники рентабельності, стабільніший прибуток і менший рівень заборгованості.

Однією з ключових відмінностей є більш ефективна тарифна політика, що базується на принципах повної окупності витрат та врахуванні інфраструктурних інвестицій. У країнах із розвиненими водогосподарськими системами широко застосовуються сучасні технології управління та контролю за витратами, що дозволяє оптимізувати операційну діяльність, знижувати збитки через витоки та підвищувати якість послуг. В Україні часто спостерігається нерівномірність у фінансовому плануванні й управлінні ризиками, чого не бачимо у зарубіжних аналогах завдяки впровадженню передових систем корпоративного управління, прозорим звітам і механізмам контролю за виконанням фінансових зобов'язань. Зарубіжні підприємства мають доступ до ефективних інструментів фінансового планування, інноваційних методів фінансування, таких як спеціалізовані інвестиційні фонди, які забезпечують капіталом як поточні, так і довгострокові проекти, завдяки чому вони можуть швидше адаптуватися до змін на ринку. Дані аспекти висвітлюють критичні точки для українських водоканалів: необхідність удосконалення методів аналізу фінансових показників, перегляду тарифної політики із врахуванням реальних витрат і забезпечення прозорості й управління ризиками.

Досвід зарубіжних партнерів може стати основою для реформування внутрішніх практик, зокрема через впровадження систем бюджетування та фінансового прогнозування, оптимізацію структури витрат і підвищення ефективності управління заборгованістю. Такий комплексний підхід, що включає аналіз ключових фінансових показників в контексті міжнародного досвіду, дозволить підприємствам водопостачання та водовідведення в Україні не лише виявити слабкі місця, а й розробити стратегії для їхньої подальшої стабілізації й зростання, що в кінцевому результаті сприятиме підвищенню якості послуг, стабільності роботи та стійкості галузі в цілому.

Водоканали повинні не лише залишатися платоспроможними, а й дбати про раціональне використання ресурсів, тому у світовій практиці все частіше використовуються «зелені» фінансові інструменти (облігації, кредити, гранти), орієнтовані на енергоефективні та екологічні проекти. У цьому випадку теорія модернізації інфраструктури перетинається з фінансовою теорією, оскільки інвестиції в екологічні проекти можуть бути довгостроковим джерелом підвищення прибутковості та зниження виробничих ризиків за умови їх належного регулювання та управління.

Таким чином, теоретичний підхід до оцінювання фінансового стану та подальшого зміцнення стійкості підприємств водопостачання та водовідведення базується на поєднанні фінансового аналізу (через класичні показники прибутковості, платоспроможності та ліквідності), теорії регулювання природних монополій (з особливим акцентом на тарифоутворенні та стимулюючому регулюванні), концепцій сталого розвитку та екологічної економіки, які передбачають багатовимірний підхід до управління ресурсами та фінансами. Механізм тарифоутворення часто ґрунтується на «витратному» підході, який передбачає включення до собівартості послуг операційних витрат та обмеженої норми прибутку. Однак такий підхід не завжди забезпечує повне покриття витрат на модернізацію інфраструктури чи оновлення обладнання, що призводить до систематичного недофінансування галузі. Політика стримування тарифів з міркувань соціального захисту населення часто призводить до того, що рівень цін на воду та водовідведення не відповідає фактичним витратам, через що підприємства втрачають інвестиційну привабливість та опиняються в стані зростаючої заборгованості.

Як наслідок, погіршується якість послуг: зростає кількість аварій на мережах, значна частина води втрачається через витоки, а технологічні процеси водопідготовки та водопостачання не оновлюються належним чином. При цьому роль державного регулювання та субсидій полягає в тому, щоб збалансувати інтереси споживачів і виробників: з одного боку, не допустити різкого підвищення тарифів для населення, а з іншого –

стимулювати ефективність підприємств та інвестиції. У міжнародній практиці такий баланс досягається шляхом запровадження стимулюючого регулювання, коли підприємства отримують додаткові економічні вигоди від зниження витрат та покращення якісних показників.

В Україні, незважаючи на певні кроки на шляху реформування, такі як запровадження принципів повного відшкодування витрат та поступове підвищення тарифів, зберігається ситуація, коли державна підтримка не завжди є достатньою, а методологія розрахунку тарифів та контролю за їх формуванням не завжди відповідає реальним потребам модернізації. Це ускладнює реалізацію довгострокових проектів з підвищення якості послуг та стримує впровадження інноваційних рішень у галузі. Однією з ключових проблем у секторі водопостачання та водовідведення в Україні є високий рівень зношеності мереж, який подекуди перевищує допустимі норми і безпосередньо сприяє збільшенню аварійності та втрат води. Більшість водопровідно-каналізаційних систем були побудовані десятки років тому, що призводить до постійної потреби в модернізації, заміні трубопроводів, оновленні очисних споруд та насосного обладнання.

Однак реалізація масштабних інфраструктурних проектів потребує значних фінансових вкладень, які часто виходять за межі можливостей як комунальних підприємств, так і місцевих бюджетів. В сучасних умовах держава не завжди має достатньо коштів, щоб забезпечити стале фінансування таких проектів у повному обсязі, тому все більшого значення набуває залучення приватного капіталу, використання механізмів державно-приватного партнерства, використання зелених облігацій та міжнародної технічної допомоги. Існують успішні кейси фінансування водних проектів за рахунок кредитних ліній міжнародних фінансових організацій (Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку тощо), які за умови прозорого управління та належного державного регулювання можуть значно прискорити процес модернізації. Однак для залучення таких ресурсів необхідно забезпечити ефективне планування, підвищити інвестиційну привабливість та встановити чіткі гарантії повернення вкладених коштів. Таким чином, фінансова життєздатність підприємств водопостачання та водовідведення напряму залежить від доступу до різних джерел фінансування та здатності здійснювати довгострокове інвестиційне планування, без якого системна модернізація інфраструктури є практично неможливою.

Проблеми інфраструктури підприємств водопостачання та водовідведення в Україні характеризуються високим рівнем зношеності мереж, що виникло внаслідок десятиліть використання застарілих технологій та недостатнього інвестування в оновлення систем. Водопровідні та каналізаційні мережі, які

збудовані ще у радянський період, поступово деградують, що призводить до численних аварій, витоків води та зниження якості послуг. Така ситуація вимагає термінової модернізації інфраструктури, оскільки без належної уваги до оновлення мереж і обладнання підприємства не можуть забезпечити стабільне водопостачання та ефективне водовідведення, що у кінцевому результаті позначається на здоров'ї населення та екологічному стані територій.

Потрібне комплексне планування робіт з заміни зношених трубопроводів, ремонту очисних споруд, впровадження сучасних технологій моніторингу та управління системами водозабезпечення, що зменшить ризики аварій і покращить екологічні показники. Однак модернізація потребує значних фінансових вкладень, що створює додаткові виклики для підприємств галузі.

Фінансове забезпечення інфраструктурних проектів охоплює як державні, так і приватні джерела фінансування, що є необхідним для реалізації масштабних оновлень. Держава може відігравати ключову роль через бюджетне фінансування, залучення інвестицій за допомогою державно-приватного партнерства, надання субсидій, грантів та пільгових кредитів, що стимулюють підприємства інвестувати в модернізацію. Приватний сектор може залучатися через інвестиційні фонди, корпоративні облігації, зокрема «зелені» облігації, що спеціалізуються на екологічно орієнтованих проектах.

Співпраця з міжнародними фінансовими установами відкриває доступ до кредитних ресурсів і технологічної допомоги, які допомагають адаптувати кращі практики з інших країн. Важливою складовою є розроблення комплексних проектів, що об'єднують державні та приватні кошти для модернізації інфраструктури, створення сприятливого інвестиційного клімату, забезпечення прозорості у використанні коштів і ефективного управління проектами. Такий підхід допоможе не тільки відновити і модернізувати зношені мережі, а й забезпечить довгострокову фінансову стійкість підприємств, підвищення якості послуг та зниження ризиків для екології й населення. Розроблення рекомендацій щодо підвищення фінансово-економічної стійкості підприємств водопостачання та водовідведення потребує комплексного підходу, який включає стратегії залучення інвестицій, оптимізації тарифної політики, модернізації та впровадження нових технологій. Одним з ключових напрямів є активне використання стратегій залучення інвестицій, зокрема державно-приватного партнерства та співпраці з міжнародними донорами.

Державно-приватне партнерство дозволить об'єднати ресурси держави та приватного сектору для фінансування масштабних інфраструктурних проектів, модернізації обладнання, впровадження інноваційних рішень, що не лише

зменшує фінансове навантаження на бюджет, а й стимулює ефективність роботи підприємств. Водночас співпраця з міжнародними донорами відкриває доступ до грантів, пільгових кредитів та перевірених у світі технологій, які допоможуть впровадити сучасні методи управління та оптимізувати діяльність.

Необхідно запровадити механізми оптимізації тарифної політики для забезпечення балансу між доступністю послуг для населення та фінансовою спроможністю підприємств. Це може включати перегляд методики розрахунку тарифів для забезпечення повного відшкодування витрат, запровадження гнучких систем диференційованих тарифів залежно від обсягів споживання, надання субсидій для вразливих верств населення. Оптимізація тарифів має відбуватися паралельно з підвищенням якості послуг, що створить позитивний зворотній зв'язок між споживачами та бізнесом і підвищить їхню довіру до послуг водопостачання.

Окрім залучення інвестицій та тарифної політики, вирішальне значення має модернізація та впровадження нових технологій. Це передбачає не лише заміну застарілого обладнання, а й інвестиції у діджиталізацію процесів управління інфраструктурою, встановлення датчиків для моніторингу мережі, запровадження автоматичних систем контролю якості води та витоків. Використання сучасних інформаційних технологій та розумних систем допоможе оптимізувати витрати, підвищити ефективність роботи підприємств та зменшити втрати води. Інтеграція інноваційних рішень допоможе створити стійку інфраструктуру, адаптовану до зміни клімату, забезпечити прозорість управління та підвищити привабливість водоканалів для потенційних інвесторів. Спільне застосування цих стратегій та механізмів дозволить суттєво покращити фінансові показники підприємств, забезпечити довгострокову стабільність галузі та підвищити якість послуг водопостачання для населення.

ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS

Дослідження визначило ключові фінансові та інфраструктурні проблеми підприємств водопостачання та водовідведення в Україні, їх причини та наслідки для соціальної та екологічної сфер. Аналіз показав, що застаріла інфраструктура, неадекватна тарифна політика та обмеженість фінансових ресурсів безпосередньо впливають на якість послуг та фінансову стійкість підприємств. Практичне значення дослідження полягає в тому, що воно дозволило сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації тарифної політики, вдосконалення механізмів залучення інвестицій та модернізації інфраструктури. Запропоновані заходи, такі як впровадження стратегій державно-приватного партнерства, оптимізація

тарифів з повним відшкодуванням витрат, використання сучасних технологій управління мережами, ґрунтуються на детальному виявленні проблем та їх аналізі. Вони спрямовані на забезпечення довгострокової фінансової стабільності, підвищення ефективності роботи підприємств та покращення якості послуг, що надаються населенню. Таким чином, обґрунтування запропонованих рекомендацій базується на комплексному підході до вирішення системних проблем, який відображає можливість реальних позитивних змін у діяльності водоканалів за рахунок інтеграції економічних, соціальних та технологічних інновацій.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction. Перспективи подальших досліджень у сфері фінансово-економічної стійкості підприємств водопостачання та водовідведення в Україні відкривають широкі можливості для вдосконалення існуючих моделей та впровадження інноваційних підходів. У цьому контексті надзвичайно важливим напрямом є розгляд нових фінансових механізмів, таких як зелені облігації та інвестиційні фонди, що спеціалізуються на екологічно орієнтованих проектах. Використання зелених облігацій дозволяє залучити кошти для модернізації інфраструктури відповідно до екологічних стандартів, що дозволить не лише підвищити ефективність роботи підприємств, а й зменшити їх негативний вплив на навколишнє середовище. Інвестиційні фонди, з іншого боку, дають можливість консолідувати ресурси різних інвесторів для фінансування масштабних інфраструктурних проектів, що забезпечить стабільність та передбачуваність фінансових потоків. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на розробленні моделей оцінювання ефективності цих фінансових інструментів, аналізі ризиків та розробленні стратегій управління інвестиціями, адаптованих до специфіки водного сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- [[1] «Результати останнього опитування Палати – 87% компаній-членів готові активно долучатися до відбудови економіки України після війни», *American Chamber of Commerce Ukraine (ACC)*, 2022. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktyvno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pislia-viyny> Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [2] В. В. Готра, В. В. Ріпич та А. В. Дячок, «Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його покращення», *Економіка та суспільство*,

- № 8, с. 219–223, 2017. [Електронний ресурс].
Доступно: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [3] М. П. Денисенко, «Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання», *Економіка та держава*, № 12, с. 61–65, 2019. [Електронний ресурс].
Доступно: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2019/13.pdf;
<https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.12.61> Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [4] Ю. В. Ковтуненко, «Методичні засади аналізу фінансового стану промислового підприємства», *Економіка. Фінанси. Право*, № 8/2, с. 40–41, 2016. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/2588> Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [5] Н. Л. Марусяк, *Фінансовий аналіз*. Чернівці, Україна : Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2020. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1786/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%a4%20%d0%90%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [6] Д. В. Попович, О. С. Алимов, «Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах», *Приазовський економічний вісник*, вип. 1(06), с. 31–36, 2018. [Електронний ресурс].
Доступно: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/8.pdf Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [7] Р. А. Чемчикаленко, Г. О. Сукрушева та А. Ю. Ткаченко, «Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства», *Інфраструктура ринку*, вип. 27, с. 350–354, 2019. [Електронний ресурс].
Доступно: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/56.pdf Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [8] О. О. Яцух та Н. Ю. Захарова, «Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки», *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*, т. 29(68), № 3, с. 173–180, 2018. [Електронний ресурс].
Доступно: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [9] *Міжнародна наук.-практ. конф. молодих вчених Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах*. Ірпінь,

2024, 612 с. [Електронний ресурс].

Доступно: <https://dpu.edu.ua/naukovi-zakhody/konferentsiia-molodykh-vchenykh-finansovi-mekhanizmy-zabezpechennia-vidnovlennia-ekonomiky-ukrainy-v-suchasnykh-umovakh>

Дата

звернення: Січ. 20, 2025.

- [10] А. В. Мовчанюк, «Публічне управління як стратегічний інструмент для забезпечення сталого розвитку територій», *Економіка та суспільство*, № 60, 2024. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3593/3524>; <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-50> Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [11] А. В. Мовчанюк, «Концептуальні основи реформування системи державного управління в Україні», *Публічне управління та митне адміністрування*, № 2(25), с. 20–24, 2020. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/2/5.pdf>;
<https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.3> Дата звернення: Січ. 20, 2025.
- [12] *V Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених з нагоди 125-річчя НУБіП України Фінансові механізми сталого розвитку України в умовах сучасних викликів*. Київ, 2023, 504 с. [Електронний ресурс].
Доступно: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u381/zbirnik_nubip_02.03.23r.pdf Дата звернення: Січ. 20, 2025.

FINANCIAL AND ECONOMIC SUSTAINABILITY OF WATER SUPPLY AND WASTEWATER TREATMENT ENTERPRISES IN UKRAINE: ASSESSMENT AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Maksym Slobodianyuk,

PhD Student, 281 "Public Administration and Management" of the Department of public administration and Project Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management». Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0009-0001-2105-5786>
maxwell55@uem.edu.ua

Abstract. A comprehensive approach to assessing the financial and economic sustainability of water supply and sewerage enterprises in Ukraine has been developed, taking into account the existing infrastructure

constraints and water shortages. A statistical analysis of the financial indicators of the leading enterprises of the industry was carried out, which allowed to identify the main factors affecting their solvency, level of debt and investment attractiveness. The influence of tariff policy on the financial performance of enterprises, in particular on their ability to attract additional resources and ensure the proper quality of services, is characterized. The study uses economic forecasting methods to determine likely scenarios for the development of the industry in the long term, as well as to assess potential risks associated with the uneven distribution of water resources and deterioration of infrastructure. To confirm the findings, an empirical survey of water utility managers and specialists was conducted, which identified the most pressing problems: imperfect tariff setting, difficulties in attracting investment, and insufficient innovative solutions for modernizing water supply and wastewater systems. The author analyzes international experience in the field of rational use of water resources and the introduction of “green” financial instruments, in particular “green” bonds, which can become an effective mechanism for raising funds for infrastructure modernization. Based on the study, recommendations are made to improve the financial sustainability of enterprises by optimizing tariff policy, creating favorable conditions for investors, and developing strategic development plans with a focus on energy conservation and sustainable development. The significance of the obtained results lies in the formation of a scientifically sound basis for making managerial decisions aimed at improving the efficiency of water utilities. The proposed measures can be used by the authorities, industry associations, and the management of enterprises to ensure long-term financial and economic balance, improve the quality of services provided, and strengthen environmental safety in Ukraine.

Keywords: financial sustainability; water supply; wastewater treatment; tariff policy; infrastructure; investments.

ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED

- [1] «Rezultaty ostannoho opytuvannia Palaty – 87% kompanii-chleniv hotovi aktyvno doluchatysia do vidbudovy ekonomiky Ukrainy pislia viiny», American Chamber of Commerce Ukraine (ACC), 2022. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://chamber.ua/ua/news/rezultaty-ostannoho-opytuvannia-palaty-87-kompaniy-chleniv-hotovi-aktyvno-doluchatysia-do-vidbudovy-ekonomiky-ukrainy-pislia-viyny> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).

- [2] V. V. Hotra, V. V. Ripych ta A. V. Diachok, «Diahnostyka finansovoho stanu pidpryiemstva ta shliakhy yoho pokrashchennia», *Ekonomika ta suspilstvo*, № 8, s. 219–223, 2017. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/38.pdf Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [3] M. P. Denysenko, «Zakhody pokrashchannia finansovoho stanu pidpryiemstv u suchasnykh umovakh hospodariuvannia», *Ekonomika ta derzhava*, № 12, s. 61–65, 2019. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2019/13.pdf; <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.12.61> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [4] Iu. V. Kovtunenکو, «Metodychni zasady analizu finansovoho stanu promyslovoho pidpryiemstva», *Ekonomika. Finansy. Pravo*, № 8/2, s. 40–41, 2016. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/2588> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [5] N. L. Marusiak, *Finansovy analiz. Chernivtsi, Ukraina : Chernivetskyi nats. un-t imeni Yuriiia Fedkovycha*, 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1786/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba%20%d0%a4%20%d0%90%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [6] D. V. Popovych, O. S. Alymov, «Doslidzhennia efektyvnosti finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpryiemstv ta zasoby yii pidvyshchennia u suchasnykh umovakh», *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, vyp. 1(06), s. 31–36, 2018. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/8.pdf Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [7] R. A. Chemchukalenko, H. O. Sukrusheva ta A. Yu. Tkachenko, «Teoretychni osnovy upravlinnia finansovym stanom pidpryiemstva», *Infrastruktura rynku*, vyp. 27, s. 350–354, 2019. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/27_2019_ukr/56.pdf Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [8] O. O. Yatsukh ta N. Yu. Zakharova, «Finansovy stan pidpryiemstva ta metodyka yoho otsinky», *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia*, t. 29(68), № 3, s. 173–180, 2018. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).

- [9] Mizhnarodna nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh Finansovi mekhanizmy zabezpechennia vidnovlennia ekonomiky Ukrainy v suchasnykh umovakh. Irpin, 2024, 612 s. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://dpu.edu.ua/naukovi-zakhody/konferentsiia-molodykh-vchenykh-finansovi-mekhanizmy-zabezpechennia-vidnovlennia-ekonomiky-ukrainy-v-suchasnykh-umovakh> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [10] A. V. Movchaniuk, «Publichne upravlinnia yak stratehichni instrument dlia zabezpechennia staloho rozvytku terytorii», *Ekonomika ta suspilstvo*, № 60, 2024. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3593/3524>; <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-50> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [11] A. V. Movchaniuk, «Kontseptualni osnovy reformuvannia systemy derzhavnoho upravlinnia v Ukraini», *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, № 2(25), s. 20–24, 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <http://www.customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/2/5.pdf>; <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.3> Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).
- [12] V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. molodykh vchenykh z nahody 125-richchia NUBiP Ukrainy Finansovi mekhanizmy staloho rozvytku Ukrainy v umovakh suchasnykh vyklykiv. Kyiv, 2023, 504 s. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u381/zbirnik_nubip_02.03.23r.pdf Data zvernennia: Sich. 20, 2025. (in Ukrainian).

*Стаття надійшла до редакції
05 лютого 2025 року*

